

องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Leadership Factors of School Administrators in the 21st Century

Received : 2020-06-26

Revised : 2020-12-09

Accepted : 2021-05-10

ผู้วิจัย วรปรัชญ์ หลวงโย¹

Woraprach Luangyo

Woraprach18@gmail.com

สันติ บุณณะชาติ²

Santi Buranachart

โสภา อำนวยรัตน์³

Sopa Umnuayrat

น้ำฝน กันมา⁴

Namfon Gunma

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows และโปรแกรม Mplus

ผลการวิจัย พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 5 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร 2) องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ 3) องค์ประกอบด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) องค์ประกอบด้านทักษะความร่วมมือ และ 5) องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม และผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค - สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 3.049 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 2 ค่า p - value มีค่าเท่ากับ 0.217 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.000 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.032

คำสำคัญ : องค์ประกอบ, ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
Ph.D. Student Program in Educational Administration School of Education University of Payao

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr. Program in Educational Administration School of Education University of Payao

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr. Program in Educational Administration School of Education University of Payao

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr. Program in Educational Administration School of Education University of Payao

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the leadership factors and 2) to analyze the confirmatory factors analysis of school administrators leadership in the 21st century. The sample of this research consisted of 510 secondary school administrators and teachers under The Office of the Basic Education Commission. The research instruments were questionnaires. The data were analyzed by descriptive statistics and confirmatory factor analysis through SPSS and Mplus programs.

The research found that : The leadership factors of school administrators in the 21st century consisted of 5 factors; 1) Technology and Communications 2) Vision 3) Creativity 4) Collaboration skills and 5) Ethical and moral. The structural model of leadership factors analysis of school administrators in the 21st century were consistent with empirical data $\chi^2 = 3.049$, $df = 2$, $p - value = 0.217$, $GFI = 1.000$, and $RMSEA = 0.032$.

Keywords : Factors, Leadership in 21st century, School administrator

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) กำหนดว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยการยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เป็นการมุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, น. 1-11) ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 (ธนาคารกรุงเทพ, 2559) การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีความรุนแรงและรวดเร็ว จำต้องมีการตั้งตัวและปรับตัวทางการศึกษา ต้องมีการเตรียมตัวและเตรียมคนให้พร้อมกับความเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่เกิดขึ้น สิ่งจะเป็นเครื่องมือสำหรับการเตรียมการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้คือ “การศึกษา” (วิจารณ์ พานิช, 2558, น. 1)

หลังจากที่ประเทศไทย ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ การศึกษาไทยก็ยังเต็มไปด้วยปัญหาซึ่งปัญหาเหล่านั้นได้แก่ ปัญหาของการปฏิรูปโครงสร้าง ปัญหาของครู ปัญหาการขาดแคลนบัณฑิตแต่บัณฑิตก็ยังไม่ทำงาน คุณภาพอุดมศึกษา ปริญาเพื่อ การขาดวิจัยและพัฒนา ขาดนวัตกรรม และปัญหาความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม การปฏิรูปการเงินเพื่อการอุดมศึกษา การขาดแคลนเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และคุณภาพการศึกษาพื้นฐานตกต่ำ (คุรุสภา, 2558) จากผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า การประเมินโดยภาพรวมร้อยละ 55 ของสถานศึกษา ยังไม่ได้มาตรฐาน ทั้งทางด้านผู้เรียน ด้านบริหารและด้านครู (ธีระ รุญเจริญ, 2554, น. 11-13) เช่นเดียวกับรายงานผลการเปรียบเทียบคะแนนการสอบ O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2559 พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกปี โดยเฉพาะ 5 วิชาหลัก มีคะแนนต่ำลงทุกปี (ประชาชาติธุรกิจ, 2559) และจากผลการรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, น. 43) พบว่า จุดอ่อนของการจัดการศึกษา คือ นักเรียนขาดทักษะความรู้ ความสามารถ ด้านการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผลและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนมีผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติกลุ่มสาระหลักอยู่ในระดับต่ำ

ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ (รักเกียรติ หงษ์ทอง, 2559, น. 1-2) ซึ่งการพัฒนางานองค์การจนองค์การประสบผลสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐ หรือภาคเอกชน ย่อมขึ้นอยู่กับผู้นำ (Leader) ผู้นำมีส่วนสำคัญในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์การ โดยมีภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ

ถ้าจะกล่าวถึงผู้นำในศตวรรษที่ 21 จะยกตัวอย่างจากกรณีศึกษาของบริษัท Apple Inc ที่มีผู้นำอย่าง สตีฟ จ๊อบส์ (Steve Jobs), บิล เกตส์ (Bill Gates) หนึ่งในผู้ก่อตั้งบริษัท ไมโครซอฟท์ มาร์ก เอลเลียต ซักเคอร์เบิร์ก (Mark Elliot Zuckerberg) ผู้ก่อตั้งเว็บไซต์ Facebook และหมา หุน หรือแจ็ก หมา นักธุรกิจชาวจีน ผู้ก่อตั้งและประธานบริหารของกลุ่มอาลีบาบาซึ่งประสบผลสำเร็จในธุรกิจอินเทอร์เน็ต แต่สิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเหมือนกันของผู้นำทั้งหมดคือ ความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 (อรรธิกา พังงา, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับ Watson (2000) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของผู้นำในภาคเอกชน ประเทศแคนาดา ผลการศึกษาพบว่าผู้นำในภาคเอกชน รับรู้ถึงความสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี และคุณธรรมจริยธรรม

จากผลการประเมินมาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศรอบที่ 3 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ อยู่ในระดับต้องปรับปรุง (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 46.75) และจากการประเมินผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภาวะผู้นำ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 54.43 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558, น. 21) จากผลงานวิจัยด้านการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนา ด้านการศึกษา คือ สร้างผู้นำการศึกษาระดับมืออาชีพที่ตระหนักถึงการปฏิรูปการศึกษายอย่างเป็นองค์รวม สอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสะอ้าน (2558) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า สังคมไทยขาดแคลนผู้นำทางการศึกษาที่เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้าทำ และกล้าเปลี่ยนแปลง

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้ได้ องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การเสนอกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ตียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดการวิจัย

องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) เทคโนโลยีและการสื่อสาร 2) วิสัยทัศน์ 3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) ทักษะความร่วมมือ และ 5) คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย พบว่ามีแนวคิดที่สำคัญที่กำหนดองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีอยู่ 4 แนวคิด ประกอบด้วย 1) แนวคิดของ Badillo (2014) ที่จำแนกองค์ประกอบออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะความร่วมมือ โดยมีนักการศึกษาที่จัดองค์ประกอบตามคิดของ Badillo คือ Shalom (2014) 2) แนวคิดของ strock (2014) ที่จำแนกองค์ประกอบ ออกเป็น 6 องค์ประกอบ คือ เทคโนโลยี การคิดวิเคราะห์ วิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะความร่วมมือ และคุณธรรมจริยธรรม 3) แนวคิดของ ชีระ บุญเจริญ (2554) จำแนกองค์ประกอบออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ มีวิสัยทัศน์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2551) และชัยยงค์ เพาพาน (2559) 4) แนวคิดของกรรณิการ์ เรตมอนต์ (2559) จำแนกองค์ประกอบของภาวะผู้นำศตวรรษที่ 21 เป็น 4 องค์ประกอบ คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะวิสัยทัศน์ และทักษะความร่วมมือ จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยในแหล่งต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากองค์ประกอบรวมกันได้ เป็น 5 องค์ประกอบข้างต้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ตามขั้นตอนของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยการสังเคราะห์ตัวแปรจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านขอบเขตเนื้อหา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัยและการสังเคราะห์ตัวแปรในการศึกษาแนวคิดองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีสาระครอบคลุมในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 3) แนวคิดของ Badillo (2014) และ Shalom (2014) 4) แนวคิดของ strock (2014) 5) แนวคิดของธีระ ฤทธิเจริญ (2554), ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2551) และชัยยนต์ เพาพาน (2559) 6) แนวคิดของกรณิการ์ เรตมอนต์ (2559) ด้านขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล คือ เอกสารงานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้องกับผู้นำและคุณลักษณะของผู้นำ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยการสร้างโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการยืนยันโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้านขอบเขตเนื้อหา เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโดยการสร้างโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและยืนยันโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้านขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล ประกอบด้วย ประชากร จำนวน 8,185 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน จำนวน 189 คน และครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 7,996 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 510 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 129 คน และครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 381 คน และขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ องค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แบ่งขั้นตอน วิธีดำเนินการวิจัยตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร บทความ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์สรุปเป็นภาพรวมเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดเบื้องต้น ในการวิจัย และเพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาใน

ศตวรรษที่ 21 โดยมีการดำเนินการดังนี้คือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิดองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีสาระครอบคลุมในประเด็น ดังนี้คือ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำแห่งความร่วมมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสังเคราะห์เอกสาร ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ตามแนวการวิเคราะห์สาระ เพื่อใช้บันทึกข้อมูลองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 รายการที่บันทึกประกอบด้วย แหล่งที่มา รายการอ้างอิง ประเด็น หลักการและเนื้อความหรือเหตุการณ์ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย ตำรา และบทความเกี่ยวกับผู้นำ ภาวะผู้นำ คุณลักษณะผู้นำในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาภาวะผู้นำและการจัดทำกลยุทธ์ ผู้วิจัยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากผู้บริหารและครูผู้สอน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน จำนวน 189 คน และครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 7,996 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 129 คน ที่ได้มาโดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างเป็นสัดส่วน (Probability Proportionate to Size Sampling) ใช้เกณฑ์ร้อยละ 68 ในการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้เท่ากับ 129 คน และครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2562 ในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด จำนวน 381 คน ที่ได้มาโดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยปรับรายการองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แต่ละรายการให้เป็นพฤติกรรมของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ สำหรับสอบถามองค์ประกอบของผู้บริหารสถานศึกษาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Scale Type) ประกอบด้วย แบบสอบถามฉบับที่ 1 มีจุดประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 แบบสอบถามฉบับที่ 2 มีจุดประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ลักษณะแบบสอบถามมีข้อความเช่นเดียวกับแบบสอบถามฉบับที่ 1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา(Content Validity) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence:IOC) ระหว่างข้อความรายข้อกับเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนและเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.8 -1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุง

และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-Out) โดยทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่เกิดขึ้นไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาแบบสอบถามรายด้านไม่ต่ำกว่า 0.80 โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนบ OR Code ไปในแบบสอบถามเพื่ออำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารสถานศึกษาผ่านระบบออนไลน์ และได้กลับคืนมาจำนวน 497 ฉบับ โดยคิดเป็นร้อยละ 97.45 การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนตัว ของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามตอนที่ 2 องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ส่วนนี้ใช้โปรแกรม SPSS for Windows วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงและความสอดคล้องของโมเดลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โปรแกรม Mplus 7.11

สรุปผลการวิจัย

1. ผลศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีจำนวน 5 องค์ประกอบ 16 ตัวแปรสังเกตได้ คือ 1) องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ 2) องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ 3) องค์ประกอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรสังเกตได้ 4) องค์ประกอบทักษะความร่วมมือ ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ และ 5) องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านทักษะความร่วมมือ ในการพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน โดยด้านคุณธรรมจริยธรรม เมื่อพิจารณาจากตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ความรับผิดชอบและความยุติธรรม ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร เมื่อพิจารณาจากตัวแปรสังเกตได้ พบว่า การรู้เท่าทันสื่อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ทักษะด้านเทคโนโลยี และทักษะการสื่อสาร ด้านวิสัยทัศน์ เมื่อพิจารณาจากตัวแปรสังเกตได้ พบว่า การสร้างวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การสื่อสารวิสัยทัศน์ และการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จากตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ความท้าทาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความยืดหยุ่น และจินตนาการ ด้านทักษะความร่วมมือ เมื่อพิจารณาจากตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และการมีส่วนร่วม

2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า

2.2.1 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าพบว่า ทุกตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.851 - 0.951 โดยคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรมกับทักษะความร่วมมือ มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.951 รองลงมาคือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับด้านวิสัยทัศน์ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านคุณธรรมจริยธรรมกับด้านวิสัยทัศน์ มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.946 ซึ่งแสดงว่าข้อมูลชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไป ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรในองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบ	TC	VI	CR	CS	EM	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร (TC)	1					4.04	0.89
2. ด้านวิสัยทัศน์ (VI)	.916**	1				3.88	0.95
3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (CR)	.885**	.950**	1			3.87	0.95
4. ทักษะความร่วมมือ (CS)	.851**	.946**	.937**	1		3.86	0.96
5. ด้านคุณธรรมจริยธรรม (EM)	.908**	.946**	.917**	.951**	1	4.05	0.96

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

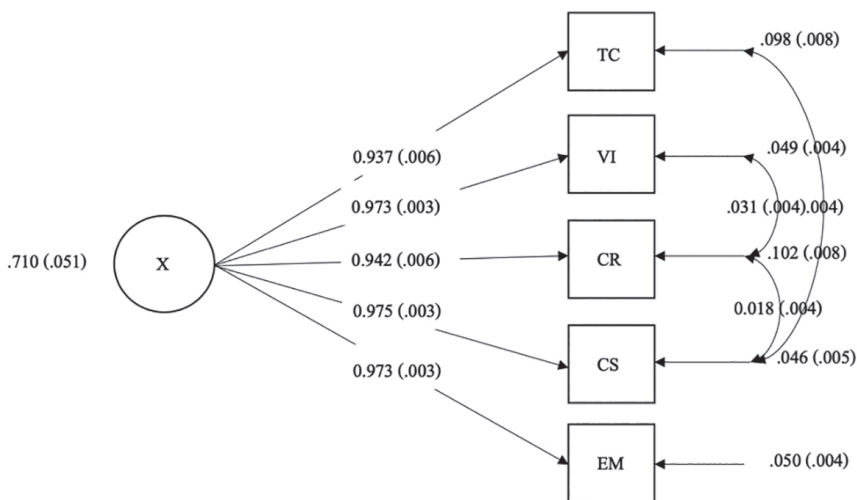
2.2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร 2) ด้านวิสัยทัศน์ 3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) ทักษะความร่วมมือ 5) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ ($\chi^2 = 3.049$, df = 2, p = 0.217) ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.000 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.999 และค่าดัชนีราก ของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีเท่ากับ 0.002 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันองค์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบ	Factor Loading	Standard Error	T	R ²
1. ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร (TC)	0.937	0.006	-	0.879
2. ด้านวิสัยทัศน์ (VI)	0.973	0.003	49.670 *	0.946
3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (CR)	0.942	0.006	42.516 *	0.887
4. ทักษะความร่วมมือ (CS)	0.975	0.003	38.437 *	0.950
5. ด้านคุณธรรมจริยธรรม (EM)	0.973	0.003	49.537*	0.946

$\chi^2 = 3.049$ df = 2 p - value = 0.217 CFI = 1.000 AGFI = 0.999 RMSEA = 0.032

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์องค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของแต่ละองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีขนาด 0.937 – 0.975 และมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัว เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานขององค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า องค์ประกอบด้านทักษะความร่วมมือ (CS) มีค่าน้ำหนักมากที่สุด โดยมีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.975 และมีความแปรปรวนร่วมกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เท่ากับ 0.950 รองลงมาคือ ด้านวิสัยทัศน์ (VI) และด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.973 และมีความแปรปรวนร่วมกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เท่ากับ 0.946 และองค์ประกอบที่มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร (TC) มีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.937 และมีความแปรปรวนร่วมกับองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เท่ากับ 0.879 ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร 2) องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ 3) องค์ประกอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) องค์ประกอบทักษะความร่วมมือ และ 5) องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย 16 ตัวแปรสังเกตได้ ซึ่ง

สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ผลการสังเคราะห์มีความสอดคล้อง เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับกรอบแนวคิดการวิจัยและสอดคล้องกับกรณีการเรมอนด์ (2559) ได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบหลักของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะวิสัยทัศน์ และทักษะความร่วมมือ ซึ่งจากผลการวิจัยทำให้ได้ข้อสรุปว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ เทคโนโลยีและการสื่อสาร วิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะความร่วมมือ และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย 16 ตัวแปร สังเกตได้ สอดคล้องกับการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ของ ชัยยนต์ เพาพาน (2559) ซึ่งได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะ ดังนี้คือ 1) นักสร้างสรรค์ (Creative) 2) นักการสื่อสาร (Communicator) 3) การมีวิสัยทัศน์ (Visionary) 4) การสร้างความร่วมมือ (Collaboration) และ 5) มีคุณธรรมจริยธรรม (Ethical and moral)

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านทักษะความร่วมมือ ตามลำดับ ที่เป็นดังนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ การทำงานตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ ในการทำงานมากพอสมควร ซึ่งประสบการณ์ในการทำงาน ที่มากจะส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีประสบการณ์การทำงานกับ สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย รูปแบบ ได้ร่วมงานกับ บุคลากร บุคคล หรือหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย เป็นผลให้เกิดประสบการณ์ในการทำงานสามารถที่จะปรับปรุงตนเอง และการทำงานของตนเองรวมถึงหน่วยงานของตนเองให้ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้อง สอดคล้องกับ สุกฤษฎี อุดคนดี (2555) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทาง การศึกษาในทศวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทาง การศึกษาในทศวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับการวิจัยของสฤณา อินอยู่ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และ 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมระดับการปฏิบัติภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ 1) องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ 2) องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ 3) องค์ประกอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรสังเกตได้ 4) องค์ประกอบทักษะความร่วมมือ ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ และ 5) องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุริรัตน์ โตเขียว (2560) ได้ทำการศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น

พื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารยุคใหม่ 2) ใส่ใจคุณลักษณะ 3) ทักษะเทคโนโลยีและการสื่อสาร 4) ผู้บริหารที่มีการพัฒนา 5) เน้นการคิดวิเคราะห์ และ 6) นำพาสู่ต้นแบบที่ดี สอดคล้องกับคมกฤษ พรหมดิ (2560) ได้ทำการศึกษารวบรวมองค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษารวบรวมองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบ (ตัวแปรแฝง) 4 องค์ประกอบ และ ตัวแปรสังเกตได้ 10 ตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ คือ การสร้างสมรรถนะหลัก การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร วิสัยทัศน์ร่วม และการริเริ่มสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับพิมพ์ธาดา วัฒนวงศ์ปัญญา (2555) ได้ทำการวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาคูณลักษณะผู้นำแบบไทยของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบคุณลักษณะผู้นำแบบไทยมี 5 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้ (2) ด้านทักษะ (3) ด้านทัศนคติ (4) ด้านบุคลิกภาพ (5) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ผลการวิเคราะห์พบว่า โมเดล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ ($\chi^2 = 3.049$, $df = 2$, $p = 0.217$) ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.000 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.999 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีเท่ากับ 0.002 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับคมกฤษ พรหมดิ (2560) ได้ทำการศึกษารวบรวมองค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีสอดคล้องกับข้อมูลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-Square = 24.27 ค่า $p = 0.38908$ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.97 และค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังที่สองเฉลี่ย (RMSEA) = 0.012 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานขององค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรมและทักษะความร่วมมือ มีค่าน้ำหนักมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิสัยทัศน์ และองค์ประกอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับพิมพ์ธาดา วัฒนวงศ์ปัญญา (2555) ได้ทำการวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาคูณลักษณะผู้นำแบบไทยของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของคุณลักษณะผู้นำแบบไทยของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับ Watson (2000) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของผู้นำในภาคเอกชนประเทศแคนาดา โดยใช้แบบสอบถามและการโทรศัพท์สัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่าผู้นำในภาคเอกชนรับรู้ถึงความสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม จริยธรรม ทักษะของการเป็นผู้ประกอบการ การแก้ปัญหา ความคิดริเริ่ม ความอดทน และการใช้เทคโนโลยี และ Boone (1992) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของศึกษาธิการเขตในชนบท พบว่า ภาวะผู้นำของศึกษาธิการเขตในชนบทคือ มีวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร 2) องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ 3) องค์ประกอบความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) องค์ประกอบทักษะความร่วมมือ และ 5) องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบนั้น จะส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนถึงผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญหรือกำหนดนโยบายในการพัฒนาตนเองหรือพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับสูงขึ้นต่อไป

2. จากผลการวิจัย เมื่อเรียงลำดับน้ำหนักตามองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านคุณธรรมจริยธรรม และทักษะความร่วมมือ มีค่าน้ำหนักมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความคิดริเริ่ม และองค์ประกอบด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นว่าตัวแปรสังเกตได้ดังกล่าวมาข้างต้นเป็นตัวแปรสำคัญที่จะส่งผลต่อภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เมื่อแยกตามองค์ประกอบ พบว่า ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานได้พัฒนาตนเองและเห็นความสำคัญของตัวแปรสังเกตได้ข้างต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือสังกัดอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กรณีกา เรดมอนด์. (2559). *ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- คมกริช พรหมฉิน. (2560). *การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในศตวรรษที่ 21*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จันทบุรี.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). *ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 29 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.siamhrd.com/leadership.html>.
- ธนาคารกรุงเทพ. (2559). *เส้นทางสู่โมเดลประเทศไทย 4.0*. สืบค้น 17 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.bangkokbanksme.com/article/5992>.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). *ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2559). *ปรับ “ทักษะ-เรียนรู้” รับ Thailand Economy 4.0*. สืบค้น 27 สิงหาคม 2559, จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1468862379
- พิมพ์ธิดา วัฒนวงศ์. (2555). *กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำแบบไทยของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2551). *การเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- รักเกียรติ หงษ์ทอง. (2559). *ภาวะผู้นำ*. เพชรบุรี : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). *การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้ง.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. *วิจิตรชี้การศึกษาไทยขาดผู้นำ*. สืบค้น 11 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.komchadluek.com/section/การศึกษา>.
- สกุณา อินอยู่. (2558). *กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 และ 2*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 17(1), 59-70.
- สุกรีย์ อุดคนดี. (2555). *ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในทศวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต) มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- สุริรัตน์ โดเชียว. (2560). *รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). (ร่าง) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *นโยบายงบประมาณปี 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). รายงานสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานด้านผู้เรียน. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- อรรธิกา พังงา. (2556). “เส้นทางสู่การสร้างองค์กรนวัตกรรม”. สืบค้น 15 มีนาคม 2559, จาก [http://
articles.citu.tu.ac.th/wp-content/uploads/2013/04/Research10new.pdf](http://articles.citu.tu.ac.th/wp-content/uploads/2013/04/Research10new.pdf)
- Badillo. (2013). *21st Century Leadership Skills January : Ten skills fo the future workforce*.
- Boone, M. (1992). *The Impact of Leadership Behavior of The Superintendents on
Restructuring Rural Schools*, Dissertation Abstracts. 11-13, October.
- Shalom. (2014). *Leadership Skills for the 21st Century*. Retrieved from [http://cfcoaching.org/?
p=537](http://cfcoaching.org/?p=537)
- Strock, J. (2014). *25 Essential 21st Century Leadership Skills*. Retrieved September 2, 2014,
from [http://www.lifescienceleader.com/doc/essential-st-century-Leadership-
skills-0001](http://www.lifescienceleader.com/doc/essential-st-century-Leadership-
skills-0001)
- Watson. (2000). Watson, Samy Hanna. *Leadership Requirements in the 21st Century:
The Perceptions of Canadian Private Sector Leaders*, Dissertation Abstracts
International. 13 (1), 43-57. Retrieved January 15, 2013, from [http://www.annbadillo.
com/leadership/2013/01/](http://www.annbadillo.
com/leadership/2013/01/)